

อัลกอฮอล์กับภาวะหมั้นชาย

ศุภพัชญ์ สีนะวัฒน์

หน่วยชีววิทยาการเจริญพันธุ์ ภาควิชาสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Alcohol and Male Infertility

Supat Sinawat

Infertility and Assisted Reproductive Technology Unit, Department of Obstetrics and Gynecology
Faculty of Medicine, Khon Kaen University

การที่คู่สมรสคู่หนึ่งจะมีบุตรได้สมดังปรารถนานั้น จะต้องมีความสมบูรณ์แข็งแรงของสุขภาพร่างกายและมีความพร้อมของสภาพจิตใจและอารมณ์ เนื่องจากการพัฒนาและการทำงานอย่างสมบูรณ์ของระบบสืบพันธุ์นั้นอาศัยการทำงานที่ใกล้ชิดกันระหว่างระบบประสาทส่วนกลางและต่อมเพศ กลไกที่ควบคุมให้ระบบสืบพันธุ์มีการทำงานอย่างปกตินั้นค่อนข้าง ซับซ้อน และอาจถูกรบกวนได้จากปัจจัยภายในและภายนอกร่างกาย

ในปัจจุบันนี้แอลกอฮอล์ (ethyl alcohol) เป็นส่วนประกอบหนึ่งของเครื่องดื่มหลายชนิดที่คนทั่วไปนิยมบริโภค เป็นที่ทราบกันดีโดยทั่วไปว่าแอลกอฮอล์มีโทษต่อร่างกายหลายประการ เช่น ก่อให้เกิดอันตรายต่อตับ และอาจมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคหัวใจได้ ยิ่งไปกว่านั้นแอลกอฮอล์จะยังมีผลเสียต่อการทำงานของระบบสืบพันธุ์อีกด้วย หลายคนมีความเชื่อผิดๆว่า แอลกอฮอล์ช่วยให้มีแรง ขับดันทางเพศ (sexual drive) มากขึ้น แต่แท้จริงแล้วแอลกอฮอล์มีฤทธิ์ทำให้ขาดความยั้งคิดเท่านั้น⁽¹⁾ การดื่มแอลกอฮอล์มีได้ทำให้ความสามารถทางเพศและศักยภาพในการเจริญพันธุ์เพิ่มขึ้นแต่อย่างไร แต่ในทางตรงกันข้ามกลับมีผลเสียซึ่งสามารถกล่าวโดยสังเขปได้ดังนี้

1. การดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำจะมีผลให้การทำงานของระบบประสาทพาราซิมพาเธติก (parasympathetic nervous system) ลดลง และอาจเป็นผลให้เกิดภาวะ “มะเขือเฒ่า” หรือ erectile dysfunction ได้ในผู้ชาย^(1,2)

2. การดื่มแอลกอฮอล์ปริมาณมากๆ จะไปยับยั้งการทำงานของระบบประสาทซิมพาเธติก (sympathetic nervous system) เป็นผลให้ไม่สามารถหลั่งน้ำอสุจิได้เช่นปกติ คือมีภาวะ ejaculatory incompetence ขึ้น⁽¹⁾

3. การดื่มแอลกอฮอล์เป็นเวลานานๆอาจมีผลให้การทำงานของตับเสียไป โดยปกติแล้วฮอร์โมนเพศหญิง (estrogen) จะถูกทำลายที่ตับ ดังนั้นถ้าการทำงานของตับแย่ลงก็จะทำให้มี estrogen คั่งในร่างกาย การมีระดับของ estrogen สูงกว่าปกติจะไปรบกวนกระบวนการสร้างอสุจิที่อัณฑะ และทำให้ลักษณะทางเพศของผู้ชายผู้นั้นเปลี่ยนแปลงไป คือ มีเต้านมขยายใหญ่ขึ้น (gynecomastia) ทำให้มีลักษณะคล้ายผู้หญิง (feminization) ได้^(1,3)

4. การดื่มแอลกอฮอล์จะมีผลให้ระดับ testosterone ในร่างกายลดลง โดยผ่านทางกลไกหลายอย่าง เช่น ลดการหลั่ง Luteinizing hormone (LH) จากต่อมใต้สมอง และกระตุ้นเอนไซม์ที่ทำหน้าที่ในการกำจัด testosterone

เมื่อระดับ testosterone (ซึ่งเป็นฮอร์โมนเพศชาย) ลดต่ำลง ก็จะมีผลให้ลักษณะความเป็นชาย (male characteristics) ลดลง และมี

ผลเสียต่อการสร้างอสุจิอีกด้วย^(1,4)

5. การดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญอย่างหนึ่งที่สัมพันธ์กับการมีความผิดปกติของน้ำอสุจิ (dyspermia)⁽⁵⁾

6. ชายที่ดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำเมื่อทำการตรวจ postcoital test จะพบว่าให้ผลที่แย่กว่ากลุ่มควบคุมอย่างชัดเจน ซึ่งหมายความว่า การดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำมีผลเกี่ยวข้องกับการลดปริมาณอสุจิที่สามารถเคลื่อนไหวได้ในมูกบริเวณปากมดลูก ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์ด้วย⁽³⁾

นอกจากหลักฐานต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีการศึกษาในสัตว์ทดลองอีกมากมายที่บ่งชี้ถึงผลเสียต่าง ๆ ของแอลกอฮอล์ที่มีต่อระบบเจริญพันธุ์ในเพศชาย การศึกษาของจินตนาภรณ์ วัฒนธร และคณะ⁽⁶⁾ ที่ตีพิมพ์ในศรีนครินทร์เวชสารฉบับนี้เป็นตัวอย่างของการศึกษาที่ดีอันหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างแอลกอฮอล์ (ethyl alcohol) กับการลดปริมาณ (amount) และการเคลื่อนไหว (motility) ของอสุจิ และยังได้แสดงให้เห็นถึงการยับยั้งการพัฒนาของอสุจิ (spermatogenic arrest) ที่อาจเป็นผลจากแอลกอฮอล์อีกด้วย ถ้าผลเสียต่าง ๆ ที่พบจากการศึกษานี้ และที่ได้มีรายงานจากการศึกษาอื่น ๆ เกิดขึ้นจริงในระบบสืบพันธุ์ของมนุษย์ก็จะทำให้การบริโภคแอลกอฮอล์เป็นประจำเสี่ยง (risk factor) ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของการเกิดภาวะหมั้นชาย (male infertility) การศึกษาต่อไปในอนาคตจะช่วยให้เราเข้าใจ ถึงกลไกที่แอลกอฮอล์มีผลเสียต่อการเจริญพันธุ์ในเพศชายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

References

1. Jones RE, editor. Human Reproductive Biology. 2nd ed. Sandiego, Academic Press. 1997 : 388 - 32
2. Gorning VM, Schirren C. Effect of exogenous toxins on fertility. Fortschr Med. 1996, 114 (14) :169 - 71
3. Gerhard I, Lenhard K, Eggert Kw, Runnebaum B. Clinical data which influence semen parameters in infertilemen. Human Reprod. 1992, 7(6) : 830 - 7
4. Speroff L, Glass RH, Kase NG, editors. Clinical Gynecologic Endocrinology and Infertility. 6th ed. Baltimore, Lippincott Williams & wilkins. 1999 : 1075 - 96.
5. Parazzini F, Marchini M, Tozzi L, Mezzopane R, Fedile L. Risk factors for unexplained dyspermia in infertile men: a case - control study. Arch Androl. 1993 , 31(2) : 105 - 13.
6. Wattanathorn J, Ishida wa, Namking M, Taepongsor L. Subacute toxicity of thanol on the function of male rat reproductive tract. Srinagarind Med J 2000; 15:3-7.

